

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН
за съсловната организация и професионалната дейност на
психолозите

Глава първа.
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. Този закон урежда устройството, организацията и дейността на съсловната организация на психолозите в Република България, условията за упражняване на професията „психолог“ и отговорността за нарушаване на закона и Етичния кодекс на психолога.

(2) Правилата на този закон се прилагат за български и чуждестранни граждани, упражняващи професията „психолог“ на територията на Република България.

Чл. 2. Законът има за цел да:

1. гарантира правата на лицата, обект на психологически дейности;
2. урежда изпълнението на задълженията и спазването на правата на лицата, субект на психологически дейности;
3. гарантира компетентното изпълнение на психологически дейности и да определи правата и задълженията на психолозите;
4. регламентира структурата и функциите на съсловната организация на психолозите – Дружество на психолозите в Република България;
5. регламентира отношенията във връзка с осъществяване на контрол върху изпълнението на психологически дейности.

Чл. 3. Изпълнението на психологически дейности се основава на следните принципи:

1. хуманизъм и съблюдаване на общочовешките ценности и права;
2. законосъобразност и опазване на обществените интереси;
3. професионализъм, отговорност, независимост и етичност на психолога;
4. спазване стандартите за изпълнение на психологическите дейности.

Чл. 4. Психологическите дейности съставляват система от процедури и мерки, основани на познанията и основните принципи в психологическата наука и практика, включваща:

1. **психологическа диагностика** на лица и социални групи, обект на психологически дейности – процедурно оценяване на психологически състояния и възможности на лицата и групите, имащо за цел да обясни и предвиди поведението им, да се установят причините за състоянието им, да служи като основа за планиране и провеждане на психологически интервенции, терапии, обучения, подбор;

2. **психологично въздействие и консултации**, предоставяни на лица и социални групи, обект на психологически дейности (пациенти и клиенти) – процедури, предназначени за защита, поддържане и подобряване на психичното здраве, качеството на живот и работа, за разгръщане на личностния потенциал и за подобряване на груповата и организационната ефективност;

3. **обучителни дейности** – обучения за овладяване на общи и специфични психологически знания и умения с цел повишаване на квалификацията на психолозите и повишаване качеството на техните дейности;

4. **психологически професионални изследвания и проучвания** – изследвания на психологически и психосоциални процеси и състояния, насочени към задълбочаване на разбиранията за закономерностите в психическата дейност, оценка на социалните потребности и последици от икономическите или социалните инициативи;

5. **психологическа оценка** – експертна оценка на всички психологически и други процедури, терапии и лечения, които могат да имат психологически или психосоциални последици.

Чл. 5. (1) Психолог може да упражнява професията си на територията на Република България, ако отговоря на изискванията на глава втора и е вписан в регистъра на правоспособните психолози.

(2) Психолозите, които упражняват професията си, членуват в Дружеството на психолозите в Република България. Членството на психолог в Дружеството на психолозите в Република България, който не упражнява професията си, е доброволно.

Глава втора.

УСЛОВИЯ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯТА ПСИХОЛОГ

Чл. 6. Професията „психолог“ може да се упражнява само от правоспособен психолог, завършил висше училище и притежаващ съответната професионална квалификация „психолог“, удостоверена с диплома за придобито висше образование в някоя от образователно-квалификационните степени: „бакалавър“, „магистър“, „доктор по психология“ или „доктор на психологическите науки“, и е вписан в регистъра на правоспособните психолози.

Чл. 7. (1) Дейността на психолозите се осъществява при спазване на стандарти за изпълнение на извършваните психологически дейности, които се приемат от общото

събрание на Дружеството на психолозите в Република България. Стандартите за изпълнение на психологически дейности се съобразяват с установените международни стандарти и добрите практики в съответните професионални направления на психологическите дейности, упражнявани в дадена секция. За всяко професионално направление се приемат отделни стандарти – Чл. 20, ал. 6, т. 1.

(2) Стандартите по ал. 1 са единни, всеобхватни, съгласувани и осигуряват качествено изпълнение на психологическите дейности в съответната секция.

(3) Стандартите по ал. 1 включват:

1. видове психологически дейности, за които се отнасят;
2. квалификационни и други изисквания към правоспособния психолог, упражняващ психологическа дейност;
3. изисквания към вида и начина на упражняване на съответната психологическа дейност;
4. определяне на категориите лица, които могат да бъдат обект на психологически дейности в професионалното направление и съответните, свързани с тях, специфики, които следва да се съобразят;
5. изисквания към мястото за провеждане на психологически дейности и използваното оборудване;
6. изисквания към информационното обезпечаване на лицата, обект на психологически дейности;
7. основания за отказ от извършване на психологически дейности с конкретни лица и реда за насочването им към друго специализирано обслужване.

(4) Стандартите за психологическа дейност са задължителни за всички лица, извършващи психологически дейности в съответното професионално направление.

Глава трета.

СЪСЛОВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПСИХОЛОЗИТЕ.УСТРОЙСТВО

Раздел I.

Дружество на психолозите в Република България

Чл. 8. (1) Дружеството на психолозите в Република България (ДПРБ) е съсловната организация на правоспособните психолози, която има за цел осъществяване на саморегулация, контрол и усъвършенстване на психологическите дейности.

(2) Дружеството на психолозите в Република България е юридическо лице с нестопанска цел със седалище в София.

(3) Дружеството на психолозите в Република България създава и поддържа публичен регистър на правоспособните психолози.

Чл. 9. (1) Дружеството на психолозите в Република България:

1. съдейства за развитието на психологическите дейности в България;
2. съдейства за повишаване квалификацията на психолозите, както и за подобрението на подготовката им и продължаващото професионално образование;

3. защитава интересите на психолозите и на лицата, обекти на психологически дейности;

4. съдейства за изпълнението на психологическите дейности в съответствие с изискванията на този закон и Етичния кодекс на психолога, приема стандарти за изпълнение на психологическите дейности и Етичен кодекс на психолога и упражнява контрол по спазването им;

5. разработва предложения за усъвършенстване правната регулация на психологическите дейности и дава официални становища по проекти на нормативни актове в професионалната област;

6. създава и поддържа регистъра на правоспособните психолози;

7. осъществява сътрудничество и координация с други организации и институции в страната и чужбина;

8. сигнализира компетентните органи за неправомерни психологически практики и нарушения на закона;

9. изпълнява други функции, възложени му със закон.

Чл. 10. (1) Уставът на ДПРБ се изготвя в съответствие с разпоредбите на този закон.

(2) Уставът урежда организацията на ДПРБ, правата и задълженията на неговите членове.

(3) Уставът се приема с мнозинство две трети от всички членове на общото събрание.

Чл. 11. (1) Членове на ДПРБ са всички психолози, които са вписани в регистъра на правоспособните психолози.

(2) Членовете имат право на глас в общото събрание и право да бъдат избирани в органите на управление.

(3) Членовете на ДПРБ дължат членски внос, определен с решение на общото събрание, който постъпва в приход на Дружеството.

Раздел II. Органи

Чл. 12. Органи на Дружеството на психолозите в Република България са:

(1) Общо събрание.

(2) Управителен съвет.

(3) Етична комисия.

(4) Ревизионна комисия.

(5) Секции.

(6) Събрания на секциите.

(7) Секционни комисии.

(8) Регионални клонове.

(9) Събрания на Регионалните клонове.

(10) Редакционен съвет.

(11) В зависимост от потребностите на организацията в структурата на ДПРБ могат да бъдат учредени други звена и позиции със специфични функции.

Чл. 13. (1) Общо събрание на ДПРБ се състои от представители (делегати) на Регионалните клонове.

(2) Представителите по ал. 1 се избират от общите събрания на Регионалните клонове при норма на представителство един делегат на 75 членове.

(3) Всеки член на общото събрание има право на един глас. Гласуването е явно и лично. Решенията се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите членове, освен ако в устава не е предвидено друго.

(4) Общото събрание се свиква на редовно заседание през първото тримесечие на всяка календарна година от Председателя на Управителния съвет, въз основа на решение на Управителния съвет. Поканата се публикува съгласно предписанията на Устава на ДПРБ.

(5) Датата, мястото на провеждане и дневният ред на общото събрание се съобщават на Клоновете най-късно един месец преди откриването му с цел навременния избор на делегати.

(6) По въпроси, които не са включени в обявения дневен ред, не може да се вземат решения.

(7) Заседанието на общото събрание е редовно, ако присъстват две трети от делегатите на ДПРБ. При липса на кворум заседанието се отлага с един час, след което се провежда с присъстващите делегати.

(8) Общото събрание по ал. 1 може да се свиква и на извънредни заседания.

(9) Редът за свикване и правилата за работа и за вземане на решения се определят от устава на ДПРБ.

Чл. 14. Общото събрание на Дружеството на психолозите в Република България:

1. приема, изменя и допълва устава;
2. избира и освобождава членовете на управителния съвет и председател на управителния съвет измежду неговите членове;
3. определя размера на членския внос и сроковете за неговото плащане, както и възнагражденията на председателя и заместник-председателя на управителния съвет, на техническия секретар, на секционните ръководители, както и на други ръководни органи, одобрени от Общото събрание;
4. приема бюджета, годишния финансов отчет, отчета за дейността на управителния съвет и на дружеството, както и доклада на ревизионната комисия;
5. избира членовете на етичната комисия и ревизионната комисия, утвърждава състава на секционните комисии за съответните професионални направления;
6. отменя актове на всички органи, когато те противоречат на закона или устава;
7. утвърждава предложените от секционните комисии стандарти за изпълнение на психологическите дейности;
8. определя професионалните направления на психологическите дейности;
9. определя размера на професионалната застраховка, която членовете на ДПРБ трябва да направят;

10. приема основните насоки и програма за дейността на ДПРБ;
11. взема решения за управление на недвижимата собственост и материално-техническата база на ДПРБ;
12. приема правилник за условията и реда за вписване в регистъра на правоспособните психолози;
13. приема други вътрешни и външни актове.

Чл. 15. (1) Управителният съвет е орган на управление, който се избира за срок от три години.

(2) Управителният съвет се състои от председател, заместник-председател и петима членове, които се избират от общото събрание.

(3) За членове на управителния съвет се избират утвърдени практикуващи психолози и представители на академичната общност в сферата на психологическите дейности.

(4) Управителният съвет се свиква на заседание най-малко веднъж на три месеца от своя председател. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в 7-дневен срок от постъпване на искането, то може да се свика от всеки един от членовете му.

(5) Управителният съвет се свиква на заседание с писмена покана, адресирана до всеки негов член.

(6) Заседанието на управителния съвет е редовно, ако в него са взели участие най-малко две трети от членовете му.

(7) Решенията на управителния съвет се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите членове.

Чл. 16. Управителният съвет:

1. изпълнява решенията на общото събрание;
2. управлява имуществото на ДПРБ при спазване изискванията на устава и решенията на общото събрание;
3. подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет;
4. подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на ДПРБ и предоставя нужната информация на ревизионната комисия;
5. организира извършването на дейността на ДПРБ и носи отговорност за това;
6. разглежда кандидатурите за членство в ДПРБ;
7. предлага на общото събрание кандидати за почетни членове на ДПРБ, както и лица за награждаване;
8. взема решения по въпроси, които не са в компетентността на друг орган.

Чл. 17. (1) Председателят на управителния съвет организира дейността на общото събрание и на управителния съвет, ръководи и контролира текущата дейност на ДПРБ съгласно приетите от общото събрание и управителния съвет решения.

(2) Председателят представлява ДПРБ в отношенията му с трети лица.

(3) Заместник-председателят подпомага председателя и осъществява възложените му от него дейности. При отсъствие на председателя, заместник-председателя изпълнява функциите му.

(4) Председателят се избира от общото събрание за периода на мандата на управителния съвет. Председателят не може да бъде избран за повече от два последователни мандата.

(5) Мандатът на председателя се прекратява предсрочно:

1. с едностранно волеизявление, отправено лично до общото събрание;
2. при трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;
3. при поставяне под запрещение;
4. при прекратяване на членството в ДПРБ;
5. по решение на общото събрание при три нарушения на устава в рамките на една календарна година.

Чл. 18. (1) Етичната комисия е орган на ДПРБ, който контролира спазването на закона и Етичния кодекс на психолога в отношенията между психолозите и лицата, обект на психологически дейности, и отношенията в рамките на професионалната общност.

(2) Етичната комисия се състои от три-пет члена, притежаващи доказан авторитет и високи нравствено-етични качества. Членовете на етичната комисия се избират от общото събрание за срок от три години.

(3) Етичната комисия изработва Етичен кодекс на психолога, който се утвърждава от общото събрание.

(4) Членовете на етичната комисия избират свой председател, който организира дейността ѝ.

(5) Правилата за работа на етичната комисия и правомощията на членовете ѝ се разписват в устава на ДПРБ, съобразно разпоредбите на този закон.

(6) Заседание на етичната комисия се свиква най-малко веднъж на всеки 3 месеца от председателя или по искане най-малко на една трета от членовете.

(7) Етичната комисия се свиква на заседание с писмена покана, адресирана до всеки неин член.

(8) Заседания на етичната комисия се свикват задължително при постъпването на сигнали за нарушения.

(9) Решенията на етичната комисия се вземат с мнозинство две трети от членовете на комисията.

(10) Етичната комисия установява наличието или отсъствието на виновно неизпълнение на задълженията по закона, устава, стандартите по чл. 7 и Етичния кодекс на психолога.

Чл. 19. (1) Ревизионната комисия е контролен орган, който осъществява финансов контрол върху дейността на управителния съвет и следи за спазването на закона и устава на ДПРБ.

(2) Ревизионната комисия се състои от три-пет члена с доказан авторитет и високи нравствено-етични качества. Членовете на ревизионната комисия се избират от общото събрание за срок от три години.

(3) Правилата за работа на ревизионната комисия и правомощията на членовете ѝ се разписват в устава на ДПРБ, съобразно разпоредбите на този закон.

(4) Членовете на ревизионната комисия избират свой председател, който организира дейността ѝ.

(5) Заседание на ревизионната комисия се свиква най-малко веднъж на всеки шест месеца от председателя или по искане на поне една трета от членовете.

(6) Ревизионната комисия се свиква на заседание с писмена покана, адресирана до всеки неин член.

(7) Заседание на ревизионната комисия се свиква задължително при постъпването на сигнал за нарушение.

(8) Решенията на ревизионната комисия се вземат с обикновено мнозинство.

(9) Ревизионната комисия изготвя годишен доклад за финансовото и имущественото състояние на ДПРБ, който се утвърждава от общото събрание.

(10) Ревизионната комисия има право на пълен достъп до необходимата ѝ информация.

Чл. 20. (1) Общото събрание приема решение, с което определя вида и броя на секциите по професионални направления. Този списък може да бъде изменян, допълван или редуциран с решение на общото събрание на ДПРБ, следвайки развитието на психологическата теория и практика.

(2) Всяко професионално направление има секция, която се състои от всички редовни членове от съответното професионално направление.

(3) Съвещателен орган в работата на секцията е събранието на секцията, в което всеки член има право на глас. Гласуването е явно, а решенията се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите.

(4) Всяка секция се ръководи от секционна комисия, която се номинира от събранието на секцията и е съставена от 5-7 изяви психолози.

(5) Секционната комисия се ръководи от председател, номиниран от секционното събрание. Членовете на секционните комисии и техните председатели се избират от общото събрание за срок от три години.

(6) Секционните комисии:

1. изготвят стандартите по чл. 7 за съответното професионално направление и ги внасят в общото събрание за утвърждаване.

2. разглеждат заявленията на кандидатите за вписване в регистъра на правоспособните психолози и дават становище за съответствието на кандидата с изискванията;

3. контролират спазването на стандартите по чл. 7 в даденото професионално направление и предприемат мерки при констатиране на нарушения.

4. организират научната, практическата и образователната дейност в сферата на съответното професионално направление

(7) Заседание на секционната комисия се свиква най-малко веднъж на всеки три месеца от председателя или по искане най-малко на една трета от членовете.

(8) Секционната комисия се свиква на заседание с писмена покана, адресирана до всеки неин член.

(9) Заседание на секционната комисия се свиква задължително при сигнал, постъпил по повод нарушение на стандартите по чл. 7.

(10) Председателите на Секциите сформират Съвет на секционните председатели, който се свиква на съвместно заседание с Управителния съвет на Дружеството най-малко един път годишно. Свикването се извършва от Председателя на Управителния съвет или по искане най-малко на една трета от заинтересованите членове на Съвета на секционните председатели. Съвместното заседание на Управителния съвет и Съвета на секционните председатели се свиква чрез лично уведомяване на всеки член на Управителния съвет и Председателите на секции за датата, часа и мястото на заседание и дневния му ред.

Чл. 21. (1) Членовете на Дружеството учредяват Регионални клонове на Дружеството на териториален принцип.

(2) Учредяването на Регионален клон на Дружеството се инициира с Учредително събрание с участието на психолозите на територията на Клона. Учредителното събрание избира Координатор на Регионалния клон, определя територията и седалището на Регионалния клон на Дружеството и предлага на Управителния съвет и Общото събрание на Дружеството да утвърдят с официално решение създаването на Регионалния клон.

(3) Всички правоспособни психолози, практикуващи на територията на Клона, формират Регионално събрание, което се свиква на заседание най-малко един път годишно, взема решения по въпросите от местно значение и избира делегати за Общото събрание на Дружеството – 1 делегат на 75 души членове на Клона.

(4) Координаторът на Регионалния клон на Дружеството се предлага от членовете на Регионалното събрание и се утвърждава от Общото събрание със срок на мандата равен на срока, за който е избран Управителния съвет на Дружеството.

(5) Координаторът на Регионалния клон организира и контролира дейността на психолозите на територията на Клона, съгласно одобрените от Общото събрание насоки и приетите от него решения, взема решения на територията на Регионалния клон по въпроси, извън изричната компетентност на Общото събрание, Управителния съвет, Председателя на Управителния съвет и Секционните комисии:

(6) Координаторите на Регионалните клонове формират Съвет на координаторите на регионалните клонове, който служи като помощен орган към Управителния съвет на Дружеството.

(7) Съвет на координаторите избира свой Председател, който организира работата му.

(8) Съветът на координаторите на Регионалните клонове се свиква на съвместно заседание с Управителния съвет на Дружеството най-малко един път годишно. Свикването се извършва от Председателя на Управителния съвет или по искане най-малко на една трета от заинтересованите членове на Съвета на координаторите на

Регионалните клонове. Съвместното заседание на Управителния съвет и Съвета на координаторите на Регионалните клонове се свиква чрез лично уведомяване на всеки член на Управителния съвет и координатор на Регионален клон за датата, часа и мястото на заседание и дневния му ред.

Чл. 22. Дружеството на психолозите учредява свой периодичен печатен орган – „Българско списание по психология“:

(1) „Българско списание по психология“ е печатен орган на Дружеството, чрез който се популяризират постиженията на психологическата наука и практика у нас и региона на Югоизточна Европа, Европа и в световен мащаб, като се стимулира поддържането на високо научно ниво.

(2) Членовете на Редакционния съвет следва да бъдат утвърдени специалисти в различни сфери на психологическата наука и практиката и се избират от Общото събрание.

(3) Членовете на Редакционния съвет участват при рецензирането на постъпилите за печат статии, във възлагането за редакция и отпечатване и във планирането на тиража.

(4) Главен редактор:

1. На общо заседание на Управителния и Редакционния съвет с обикновено мнозинство се избира Главен редактор на Българското списание по психология измежду избраните членове на Редакционния съвет.

2. Главният редактор организира работата на редакционния съвет, разпределя постъпилите материали по рецензенти, поддържа кореспонденцията и взаимодействието с авторите, членовете на Редакционния съвет, редактори, печатници и др.

3. Главният редактор организира и отговаря за разпространяването на Българското списание по психология между членовете на Дружеството и сред обществеността.

4. По право Главният редактор е осми член на Управителния съвет.

Глава четвърта. **ПУБЛИЧЕН РЕГИСТЪР, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ**

Раздел I. **Регистър**

Чл. 23. Членството в ДПРБ възниква с вписването на психолога в регистъра на правоспособните психолози.

Чл. 24. Вписване в регистъра:

(1) Регистърът на правоспособните психолози е публичен и е организиран по професионалните направления, утвърдени със стандартите по чл. 7.

(2) Едно лице може да бъде вписано в регистъра на правоспособните психолози в едно или повече професионални направления.

(3) В регистъра се вписват следните данни:

1. имена по документ за самоличност;
2. месторабота, служебен адрес;
3. регионален клон на членство;
4. дипломи за завършено висше образование по психология – „бакалавър”, „магистър”, „доктор по психология” (номер, дата и място на издаване на дипломата/ите); диплома за придобита научна степен „доктор на психологическите науки”; дипломи за придобито научно звание – „доцент”, „професор”.
5. професионално направление – секция/и на членство;
6. уникален номер в регистъра;
7. отличия и награди; наказания, наложени по реда на този закон.

(4) За да бъде вписано в регистъра като психолог, лицето трябва да притежава поне една от изброените образователни или научни степени: бакалавър по психология; магистър по психология; доктор по психология или научна степен доктор на психологическите науки, получени в съответствие със Закона за висшето образование и Закона за развитие на академичния състав или да е придобило психологическа правоспособност по законодателството в държава членка на Европейския съюз, в държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, Конфедерация Швейцария, в Съединените американски щати или в Канада.

(5) Едно лице може да бъде вписано в регистъра на правоспособните психолози, ако не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер; не страда от заболявания, възпрепятстващи изпълнението на психологически дейности и не изтърпява наказание заличаване от регистъра на правоспособните психолози.

(6) Основания за заличаване от регистъра на правоспособните психолози са:

1. едностранно волеизявление на вписаното лице;
2. влязло в сила наказателно постановление, с което е наложено наказание „заличаване от регистъра на правоспособните психолози“;
3. установяване на несъответствие на лицето със законоустановените изисквания за упражняване на професията.

(7) Вписването, отказът за вписване и заличаването от регистъра на правоспособните психолози се извършва по решение на управителния съвет.

(8) С цел предпазване на психологическите кадри от деквалификация, регистрацията е валидна 5 години от датата на вписването, след което психологът кандидатства за пререгистрация. Секционната комисията преценява дали кандидатът за пререгистрация съответства на критериите на Дружеството за психологическа практика и продължаващо професионално развитие и предлага на Управителния съвет пререгистрация на психолога.

Чл. 25. (1) Вписването в регистъра на правоспособните психолози се извършва след подаване на заявление по образец до председателя на съответната секционна комисия с копие до председателя на управителния съвет, като се прилагат: диплома/и за придобито висше образование по психология, за научна степен, за научно звание – при наличие на такива; документи за трудов стаж като психолог (при наличие); документи за

продължаващо професионално развитие (при наличие); декларация за липсата на обстоятелствата по чл. 24, ал. 5 от закона; диплома за научна степен и/или научно звание

(2) При подаването на заявление за регистрация кандидатът подписва съгласие за публикуване на негови данни в регистъра. Кандидатът се съгласява неговото/нейното име и квалификационни характеристики, образователен и академичен статус и служебен адрес да бъдат посочени в регистъра.

(3) Секционната комисия проверява дали са налице предпоставките за вписване в регистъра и изпраща становище до управителния съвет, който изготвя мотивирано решение. Решението се съобщава писмено на кандидата.

(4) На правоспособния психолог се издава сертификат за членство в ДПРБ, който отразява данните от регистъра.

(5) Когато към заявлението за вписване не са приложени всички необходими документи, на кандидата се дават указания за отстраняване на нередовността. Указанията следва да бъдат изпълнени в 14-дневен срок от получаването им. Ако указанията не бъдат изпълнени в срок, управителният съвет отказва вписването в регистъра.

(6) Управителният съвет се произнася в едномесечен срок от подаването на заявлението или от отстраняването на нередовностите. Управителният съвет може да удължи срока за произнасяне с не повече от 30 дни, когато е необходимо изясняването на обстоятелства от значение за регистрацията. Кандидатът се уведомява писмено за удължаването на срока.

(7) Решението, с което се постановява отказ за вписване в регистъра, може да бъде обжалвано в 14-дневен срок от получаване на съобщението по реда на Административно процесуалния кодекс пред Административен съд София-град.

Чл. 26. (1) Вписването се извършва при условия и по ред, определени в правилника за условията и реда за вписване в регистъра на правоспособните психолози, който се приема от общото събрание.

(2) Лицата, вписани в регистъра на правоспособните психолози, са длъжни да заявят за вписване настъпила промяна в обстоятелствата по чл. 24, ал. 3, т. 1-5 в 14-дневен срок от настъпване на съответната промяна.

(3) При ползване на регистъра на правоспособните психолози се спазват изискванията на този закон и на Закона за защита на личните данни. Управителният съвет осигурява защита на данните в регистъра от неправомерен достъп.

Чл. 27. (1) Образователните и научните степени по психология, придобити в акредитирани висши училища в държавите членки на Европейския съюз, в държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, в Конфедерация Швейцария, в Съединените американски щати или в Канада, се признават за нуждите на регистрацията по този закон, без да е необходимо полагането на приравнителни изпити в България. При регистрацията се проверява акредитацията на завършеното от лицето висше учебно заведение. От учебното заведение се изисква или при наличност се проверява електронната справка за автентичността на представената от кандидата диплома и верността на съдържащите се в нея данни.

(2) Признаването на образователните степени, придобити в държави, извън изброените в ал. 1, се допуска, когато съответната диплома е призната в Република България по силата на международни или двустранни споразумения или се признава след полагането на приравнителни изпити, когато законът предвижда такива.

Раздел II.

Права и задължения

Чл. 28. Лицата, обект на психологически дейности, имат право:

1. на достъп до услугите на психолог, притежаващ съответната професионална квалификация;
2. на безопасно за здравето професионално психологическо третиране;
3. да подават жалби и сигнали за нарушения и неправомерни практики до Етичната комисия към ДПРБ.

Чл. 29. (1) Психолозите имат право:

1. на избор на научно обосновани подходи и методи на работа в съответствие със своята професионална квалификация;
2. на защита на професионалното достойнство и авторитет;
3. на възнаграждение за своя труд;
4. да разпространяват информация за предлаганите от тях психологически дейности.

Чл. 30. Психолозите са длъжни да:

1. поддържат и повишават своята квалификация съобразно традициите в психологическата практика, националните и международни професионални стандарти, спецификите на отделните дейности и изискванията на ДПРБ;
2. осъществяват психологически дейности, съобразно стандартите по Чл. 7 и Етичния кодекс на психолога;
3. информират лицата, обект на психологическа дейност, когато уважителни причини налагат преждевременно прекратяване на работата;
4. оказват психологическо съдействие в рамките на своята правоспособност при наличие на доброволно желание, заявено лично от дадено лице, законен представител или организация;
5. оказват спешна психологическа помощ на лица при извънредни или кризисни ситуации, когато това е в рамките на тяхната правоспособност и съдействието им бъде потърсено от страна на сформираните за целта оперативни щабове;
6. представят по искане на лицата, обект на психологически дейности, доказателства за вписването им в регистъра на правоспособните психолози;
7. търсят съдействие и да взаимодействат със специалисти от други области с цел оказване на ефективна психологическа помощ при необходимост;
8. поддържат надлежен регистър за изпълняваните психологически дейности и участниците в тях;

9. направят застраховка за времето на своята професионална дейност за вредите, които могат да настъпят вследствие на виновно неизпълнение на задължения им.

Чл. 31. (1) При писмено поискване от съда или от органите на досъдебното производство, психологът е длъжен да предостави пълна информация за извършваната дейност, включително за нейния вид, цели, обхват и разходи на лицето, обект на психологическа дейност или на неговия законен представител.

(2) Психологът е длъжен да пази професионална тайна за обстоятелствата, станали му известни във връзка с работата, без ограничения във времето, освен:

1. когато получи сведения за извършено или планирано тежко престъпление;
2. когато е установена заплахата за здравето и живота на лице, обект на психологическа дейност или на трети лица;
3. когато лицето представи писмено съгласие дадената от него информация да бъде предоставена на изрично посочени трети лица;
4. при поискване от съда и органите на досъдебното производство, или от Държавна агенция за закрила на детето в случаите, когато обект на психологическа дейност е лице под 18-годишна възраст.

(3) Дружеството на психолозите оказва съдействие на различните институции, обслужващи здравето и сигурността на гражданите в Република България, в съответствие с техните ведомствени правилници.

Глава пета.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 32. (1) Психолозите носят отговорност за виновно неизпълнение на задълженията по този закон, устава, стандартите по Чл. 7 и Етичния кодекс на психолога.

(2) За всяко нарушение по ал. 1 на нарушителя се налагат следните наказания:

1. задължително предписание за преустановяване на констатираното нарушение;
2. порицание;
3. глоба в размер определен от устава на ДПРБ;
4. лишаване от правото на заемане на ръководна длъжност в органите на ДПРБ за срок до 5 години;
5. заличаване от регистъра на правоспособните психолози за срок от 3 месеца до 2 години.
6. сигнализиране на съдебните органи за нарушението и предаването на проблема за разрешаване на съдебната система.

(3) Наказанията се налагат, като се вземат предвид формата на вината, накърнените интереси, причините и условията, довели до извършване на нарушението, и други смекчаващи или отегчаващи обстоятелства.

Чл. 33. (1) Етичната комисия разглежда жалби на граждани или юридически лица за нарушения по Чл. 32, ал. 1 и сигнали на председателите на секционните комисии, на

държавни и общински органи и организации. Етичната комисия може да се самосезира във връзка с факти, изнесени в средствата за масово осведомяване, само при наличие на законово основание по реда на този закон и при наличие на доказателствен материал за констатирани нарушения по Чл. 32, ал. 1.

(2) Анонимни сигнали не се разглеждат.

Чл. 34. (1) Нарушенията по Чл. 32, ал. 1 се констатира с акт за установяване на нарушение, издаден след гласуване в етичната комисия.

(2) Съставеният акт за установяване на нарушение се изпраща на председателя на управителния съвет.

(3) Наказателните постановления се издават от председателя на управителния съвет.

(4) Препис от наказателното постановление се изпраща на председателя на секционната комисия, в която лицето членува, както и на работодателя му, съответно орган по назначаването, ако има такъв. Наложеният наказание подлежат на вписване в регистъра на правоспособните психолози за срок от 1 до 5 години по решение на Етичната комисия.

(5) Наказанията се заличават от регистъра на правоспособните психолози след изтичането на срока за вписването им (5 години от вписването), ако в този период не са констатирани други нарушения.

Чл. 35. (1) Съставянето на актовете, издаването и обжалването на наказателните постановления по този закон се извършват съгласно Закона за административните нарушения и наказания.

(2) Средствата от наложените глоби постъпват в приход на ДПРБ.

Чл. 35. (1) Налагането на наказанията по Чл. 32, ал. 2 не отменя търсенето на наказателна, гражданска или дисциплинарна отговорност.

(2) Когато при разглеждането на жалби и сигнали органът по чл. 33 констатира данни за други нарушения извън тези по чл. 32, ал. 1, сигнализира компетентните органи за търсене на отговорност.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. В двумесечен срок от влизането в сила на закона всички психолози, упражняващи професията си, са длъжни да подадат заявления за вписване в Секциите, съответстващи на тяхното образование и квалификация, както и за вписване в Регионалния клон, в който териториално упражняват професията си.

§ 2. В едномесечен срок от изтичането на срока по § 1 Секционните комисии изготвят списъци с трите имена, единен граждански номер, специалността, адресите по

местоживеене и месторабота на психолозите, вписани в съответните секции, отговарящи на тяхната квалификация.

§ 3. Вдномесечен срок от изтичането на срока по § 2 секционните ръководства свикват събрания по секции за номиниране на нови секционни комисии и председатели на секциите.

§ 4. Вдномесечен срок от изтичането на срока по § 2 Регионалните клонове изготвят списъци с трите имена, единен граждански номер, специалността, адресите по местоживеене и месторабота на психолозите, упражняващи професията си на територията на съответния район.

§ 5. Вдномесечен срок от изтичането на срока по § 2 съществуващите Регионалните клонове свикват първите общи събрания на психолозите по списъците от § 4 за избор на органите на Регионалните клонове и на делегати за Общото събрание на ДПРБ.

§ 6. Вдномесечен срок от изтичане срока по § 5 съществуващия Управителен съвет на ДПРБ свиква Общо събрание на ДПРБ за избор на органите по чл. 12, т. 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10. Органите се избират с тригодишен мандат.

Законът е приет от 47-то Народно събрание на 2022 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ВНОСИТЕЛИ:

Приложение към чл. 23, ал. 1

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА СЕКЦИОННАТА КОМИСИЯ
ПО
.....
КЪМ ДПРБ**

**КОПИЕ ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
УПРАВИТЕЛНИЯ
СЪВЕТ НА ДПРБ**

ЗАЯВЛЕНИЕ

ЗА ВПИСВАНЕ В РЕГИСТЪРА НА ПРАВОСПОСОБНИТЕ ПСИХОЛОЗИ

ЗАЯВИТЕЛ:.....

(имена по документ за самоличност)

Месторабота:

Адрес за кореспонденция:

Регионален клон на ДПРБ:

Телефонен номер:

Електронна поща:

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН/ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Моля, на основание чл. 24 от Закона за съсловната организация и професионалната дейност на психолозите да бъда вписан/а в регистъра на правоспособните психолози, в секция/и:

.....
.....
.....

Приложения:

1. Сканирано копие на диплома за придобито образование,
№....., издадена от;
(Описват се всички дипломи: за бакалавърска, магистърска, докторска степен по психология и др.)

...

2. Сканирани сертификати за продължаващо професионално развитие:
№....., издадена от

...

3. Сканирано копие на диплома за академична степен – доцент или професор:
№....., издадена от

...

4. Декларация за липсата на обстоятелствата по чл. 24, ал. 5 от Закона за съсловната организация и професионалната дейност на психолозите;

5. Декларация, че приемам съдържанието на Устава, Етичния кодекс и Секционните стандарти и ще ги съблюдавам отговорно в психологическата си практика.

6. Съгласие за публикуване на регистрационните данни:

1. Име
2. Населено място
3. Регионален клон на членство
4. Университетско образование по психология:
 - Времеви период/и
 - Име на степента/ите
 - Име на университета/ите
5. Област/и на практика (Секция/и)
6. Регистрационен номер
7. Друга информация:
(Посочва се от кандидата – месторабота, имейл, др.)

.....
.....
.....

дата:

Подпис:

МОТИВИ

Действащото в Република България законодателство не съдържа подробна уредба на професионалната дейност на психолозите. Не съществуват задължителни стандарти и гаранции за качествено изпълнение на психологическите дейности. Не е предвидена съсловна организация на психолозите, нито специален ред за контролиране и санкциониране на нарушения, извършени или допуснати при упражняването на професията.

Обществените отношения, свързани с упражняването на професионални психологически дейности, съставляват чувствителен и значим за обществото въпрос. Характерът на психологическите дейности и същността на техния обект обуславят необходимост от обстойна и еднозначна нормативна регулация. Такава уредба е въведена в голям брой държави, включително САЩ, Канада и повечето държави членки на Европейския съюз.

Настоящият законопроект черпи опит от законодателните решения, възприети в други държави, в които психологическите дейности са добре развити. Анализирани са практиката във Великобритания, чието законодателство регулира професията “практикуващ психолог”, установявайки образователни изисквания и професионални стандарти, които трябва да бъдат покрити и съблюдавани от всички практикуващи специалисти.

Отчетено е въведеното като практика в швейцарското законодателство вписване и заличаване на наложени наказания в регистъра на правоспособните психолози. Анализирани са ползите от въвеждането на задължителна професионална застраховка, каквато е предвидена в хърватското законодателство. Заимствани са идеи за създаването на регистри за изпълняваните психологически дейности и участниците в тях, каквито въвежда датското законодателство.

Въпреки че названието “психолог” не е изрично защитено от немските закони, в решение от 1985 г. Федералният съд е постановил, че то може да бъде използвано само от лица, придобили съответната образователна степен.

Най-високо равнище в търсенето на регулативна система за професионалната дейност на психолозите България постига със упълномощаването ѝ от Европейското Федерация на Психологическите Асоциации за създаването на Национална присъждаща комисия за EuroPsy сертификация. С този акт България добива правата да прилага у нас регламентацията и стандартите на Европейската диплома по психология, изработени и внедрени в 26 европейски държави в регулацията на професионалната кариера на психолозите. В изработването на настоящия законопроект са вложени философията и

подходите към EuroPsy стандартизацията, резултат на широкото сътрудничество между психолозите в Европейската общност.

Така възприети, тези регулативни принципи бяха вложени в Устава на Дружеството на психолозите, приет на Общо събрание 2021 г., с което се утвърди един структурен и функционален механизъм, проверен в практическата дейност на организацията в тригодишния мандат на нейния управителен съвет 2019-2021 г. Резултатът е оживление в общността, привличане високите професионалисти в управлението, обособяване на профилирани професионални средища.

В България има и немалко самопровъзгласили се „специалисти”, които не са завършили психология и нямат необходимата квалификация да осъществяват интензивна намеса върху човешката психика. Често въздействието върху човешката психика от лица без необходимите систематизирани знания може да нанесе трудно поправими вреди, съпоставими с вредите върху физическото здраве, нанесени при лечението от лица, които не са завършили медицина. Настоящият закон има за цел да предпази потенциалните пациенти и клиенти, които се подлагат на психологическо въздействие от некомпетентно въздействие от лица без необходимата квалификация. Всеки може да ходи при лица, които осъществяват така наречения коучинг, т. е. да обучават или въздействат на други лица с цел евентуално тяхно усъвършенстване, но все пак ползвателите на подобни услуги следва да знаят, че тези лица не са психолози.

Настоящият проект на закон има за цел да бъдат поставени нормативните основи на психологическа професия като регулирана професия, чието качествено и добросъвестно изпълнение е поставено под надзора на съсловна организация на психолозите. Законът има за цел да гарантира правата на лицата, обект на психологически дейности, компетентното изпълнение на психологически дейности и правата и задълженията на психолозите. Законът цели поставянето на нормативната основа на професионалната организация на психолозите, като урежда нейните функции и структура.

На основата на чуждестранни законодателства, в глава първа от законопроекта са дефинирани психологическите дейности. Подробното, закрепено в закон, описание е изключително важно предвид забраната тези дейности да бъдат осъществявани от неспособни психолози.

В глава втора на законопроекта се регламентира упражняването на професията психолог. Уредена е процедурата за придобиване на правоспособност – за да извършва психологически дейности, подобно на регулацията в много други държави (Дания, Германия, Великобритания, Австрия, Швейцария, САЩ и др.), специалистът следва да е вписан в регистъра на правоспособните психолози. Регистърът е публичен и вписването в него се извършва по решение на управителния съвет на Дружеството на психолозите в Република България.

Психолозите носят пълна отговорност за качеството и резултатите на упражняваната от тях професионална дейност, както и спазването на приетите от Дружеството стандарти и Етичен кодекс. Чрез утвърждаването на стандарти за изпълнението на психологически дейности се създава детайлна регламентация относно необходимата квалификация, оборудване и начин на изпълнение на дейностите по всяко професионално направление в психологията.

Глава трета от законопроекта съдържа уредбата на професионалната организация на психолозите. Тя има за цел осъществяване на саморегулация, контрол и усъвършенстване на психологическите дейности. Членството в нея възниква с вписването в регистъра на правоспособните психолози. Дружеството на психолозите в Република България приема свой устав и функционира чрез своите органи, а именно – общо събрание, управителен съвет, етична комисия, ревизионна комисия и секционните комисии.

Глава пета регламентира административнонаказателните разпоредби. Нарушенията на закона, стандартите и Етичния кодекс се установяват от етичната комисия, като решението за налагане на наказание се взема от председателя на управителния съвет на Дружеството на психолозите в Република България. Неговите решения подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Очаква се приемането на закона да доведе до редица благоприятни резултати за професионалните дейности на психолозите. На първо място, подробната уредба на професията чрез дефинирането на психологическите дейности и въвеждането на законови правила и стандарти за изпълнение ще допринесе за повишаване качеството на предоставяните услуги. Създаването на общ регистър на правоспособните психолози ще спомогне за постигането на публичност и прозрачност и ще улесни достъпа на трети лица до релевантна значима информация относно квалификацията на психолозите. Нормативната регламентация на професионалната организация на психолозите и закрепването ѝ като съсловна организация ще повиши нейния престиж и ще допринесе за професионалното обединяване на психолозите, от една страна, и от друга страна, за цялостното развитие на професията съобразно утвърдените международни стандарти.

Предложеният законопроект няма да доведе до необходимост от ангажиране на допълнителни финансови средства от държавния бюджет. Промените няма да доведат до увеличаване на разходите на бизнеса, лицата, упражняващи психологически дейности и лицата, обект на такива дейности. Дружеството на психолозите в Република България ще бъде финансирано чрез събирането на членски внос, сумите от наложените глоби и реализирането на други приходи.

С приемането на закона се създават правни и организационни условия за спазването на Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 07 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации. Проектът е изготвен след задълбочено проучване и анализ на нормативната уредба и добрите практики в рамките на Европейския съюз и държавите с изключително развита психологическа помощ, като САЩ и Канада. Правилата на законопроекта не противоречат на норми, уредени в източниците на правото на Европейския съюз.

ВНОСИТЕЛИ:

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

КЪМ

законопроект на Закона за съсловната организация и професионалната дейност на психолозите

I. Основания на законодателната инициатива

Действащото в Република България законодателство не съдържа подробна уредба на професионалната дейност на психолозите. Не съществуват задължителни стандарти и гаранции за качествено изпълнение на психологическите дейности. Не е предвидена съсловна организация на психолозите, нито специален ред за контролиране и санкциониране на нарушения, извършени или допуснати при упражняването на професията.

Обществените отношения, свързани с упражняването на професионални психологически дейности, съставляват чувствителен и значим за обществото въпрос. Характерът на психологическите дейности и същността на техния обект обуславят необходимост от обстойна и еднозначна нормативна регулация.

В България има и немалко специалисти, които не са завършили психология и нямат необходимата квалификация да осъществяват интензивна намеса върху човешката психика. Често въздействието върху човешката психика от лица без необходимите систематизирани знания може да нанесе трудно поправими вреди, съпоставими с вредите върху физическото здраве, нанесени при лечението от лица, които не са завършили медицина. Настоящият закон има за цел да предпази потенциалните пациенти и клиенти, които се подлагат на психологическо въздействие от некомпетентно въздействие от лица без необходимата квалификация. Всеки може да ходи при лица, които осъществяват така наречения коучинг, т. е. да обучават или въздействат на други лица с цел евентуално тяхно усъвършенстване, но все пак ползвателите на подобни услуги следва да знаят, че тези лица не са психолози.

Настоящият проект на закон има за цел да бъдат поставени нормативните основи на психологическа професия като регулирана професия, чието качествено и добросъвестно изпълнение е поставено под надзора на съсловна организация на психолозите. Законът има за цел да гарантира правата на лицата, обект на психологически дейности, компетентното изпълнение на психологически дейности и правата и задълженията на психолозите. Законът цели поставянето на нормативната основа на професионалната организация на психолозите, като урежда нейните функции и структура.

II. Заинтересовани групи:

1. Лицата, завършили висше училище и притежаващи съответната професионална квалификация „психолог“, удостоверена с диплома за придобито висше образование;
2. Лицата, търсеци професионалната помощ на психолога

III. Анализ на разходи и ползи

Приемането на законопроекта няма да се отрази на държавния бюджет.

В дългосрочен план прилагането на закона и изпълнението на дейностите, предвидени в него ще се осигурява финансово от членски внос, от приходите от психологически дейности в съсловната организация, както и от средствата от наложените глоби.

По отношение на държавния бюджет ще се реализират приходи от облагане на лицензираната дейност на частно практикуващите психолози и платените услуги с данъци, социално осигуряване, здравно и пенсионно осигуряване.

IV. Административна тежест и структурни промени

Приемането на предложения законопроект не е свързано с необходимост от създаването на нови административни структури.

V. Въздействие върху нормативната база

С Преходни и заключителни разпоредби на проекта е предвидена промяна в Кодекса на труда.

ВНОСИТЕЛИ: